

การศึกษาครั้งนี้วัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาระบบตลาดผลไม้ (2) เพื่อศึกษาวิถีการตลาด (3) เพื่อศึกษาต้นทุนการตลาด และส่วนเหลือมการตลาด ในเขตภาคเหนือตอนล่างของปีการผลิต 2550 – 2551 โดยผลไม้และพื้นที่ศึกษาคือ ส้มเขียวหวาน กัลยไชยที่จังหวัดกำแพงเพชร และส้มโอที่จังหวัดพิจิตร โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากเกษตรกรและพ่อค้าคนกลางในจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษาพบว่าต้นทุนการผลิตส้มเขียวหวานช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 15,475.76 บาทต่อปี และในช่วงที่ให้ผลผลิตแล้วมีต้นทุนการผลิตส้มเขียวหวานช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 16,142.12 บาทต่อปี หรือเท่ากับ 5.99 บาทต่อกิโลกรัม ในส่วนของกัลยไชยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 9,910.57 บาทต่อปี เท่ากับ 5.79 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับต้นทุนการผลิตส้มโอช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 8,063.35 บาทต่อปี ส่วนในช่วงที่ให้ผลผลิตแล้วมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 6,993.90 บาทต่อปี หรือเท่ากับ 2.98 บาทต่อกิโลกรัม

ผลการศึกษาปัญหาในการผลิตของผลไม้ทั้ง 3 ชนิดพบว่า ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรราคาสูง และปัญหาดินเสื่อมสภาพทำให้ผลผลิตของผลไม้ทั้ง 3 ชนิดลดลง

ผลการศึกษาระบบตลาดพบว่า ลักษณะการขายส้มเขียวหวาน และส้มโอจะขายแบบคละขนาด ส่วนลักษณะการขายกัลยไชยขายแบบคัดขนาด โดยพ่อค้าเป็นผู้กำหนดราคาการรับซื้อ โดยพ่อค้าจะเข้าไปรับซื้อที่สวนเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ และโดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะรับชำระเงินจากการขายผลผลิตนั้นจากพ่อค้าเป็นเงินสด

สำหรับการคัดเกรดพบว่า การคัดเกรดจะคัดจากขนาด สี ผิว และน้ำหนัก โดยต้นทุนในการคัดเกรดส้มเขียวหวานกิโกรัมละ 0.27 บาท โดยเกรดส้มเขียวหวานมี 6 ขนาด ในส่วนของการคัดเกรดกล้วยไข่มีต้นทุนในการคัดเกรดกิโกรัมละ 0.44 บาท ซึ่งเกรดกล้วยไข่มี 4 ขนาด และการคัดเกรดส้มโอมีต้นทุนในการคัดเกรดกิโกรัมละ 0.28 บาท และเกรดส้มโอมี 2 ขนาด

ในส่วนของ การบรรจุหีบห่อพบว่า ในการบรรจุหีบห่อนั้นมีเฉพาะส้มเขียวหวานเท่านั้น โดยมีต้นทุนในการบรรจุหีบห่อส้มเขียวหวานกิโกรัมละ 0.14 บาท ลักษณะการบรรจุส้มเขียวหวานจะบรรจุในตะกร้าพลาสติก ตะกร้าละ 25 กิโลกรัม

สำหรับการขนส่งพบว่า การขนส่งคิดตามน้ำหนักต่อระยะทาง ซึ่งการขนส่งผลไม้ในเขตภาคเหนือตอนล่างจะใช้รถบรรทุกขนาด 4 ล้อ โดยที่ส้มเขียวหวานมีต้นทุนขนส่งกิโกรัมละ 1.04 บาท ของกล้วยไข่กิโกรัมละ 1.24 บาท และของส้มโอกิโกรัมละ 1.03 บาท

ผลการศึกษาส่วนเหลือการตลาดและกำไรที่ได้รับพบว่า ในส่วนของส่วนเหลือการตลาดระดับขายส่งพบว่า ส่วนเหลือการตลาดระดับขายส่งของส้มเขียวหวาน กล้วยไข่ และส้มโอเท่ากับ 4.52, 3.14 และ 3.98 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ และในส่วนของส่วนเหลือการตลาดระดับปลีกพบว่า ส่วนเหลือการตลาดระดับปลีกของส้มเขียวหวาน กล้วยไข่ และส้มโอเท่ากับ 5.00, 4.53 และ 4.20 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ การศึกษากำไรที่เกษตรกรได้รับพบว่า กำไรที่เกษตรกรผู้ผลิตส้มเขียวหวาน กล้วยไข่ และส้มโอเท่ากับ 1.49, 1.74 และ 0.94 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ และในส่วนของการศึกษากำไรที่พ่อค้าขายส่งได้รับพบว่า กำไรที่พ่อค้าขายส่งส้มเขียวหวาน กล้วยไข่ และส้มโอได้รับกิโลกรัมละ 3.07, 1.46 และ 2.67 บาทตามลำดับ

ผลการศึกษาวิธีการตลาดพบว่า พ่อค้าที่มีบทบาทสำคัญในวิธีการตลาดในเขตภาคเหนือตอนล่างคือ พ่อค้าขายส่งต่างจังหวัด โดยส้มเขียวหวานนำไปขายต่างจังหวัดร้อยละ 98.20 ของผลผลิต ส่วนกล้วยไข่พบว่ากล้วยไข่นำไปขายต่างจังหวัดร้อยละ 91.47 ของผลผลิต และส้มโอนำไปขายต่างจังหวัดร้อยละ 87.73 ของผลผลิต และพบว่าตลาดในภาคกลางเป็นตลาดที่สำคัญของการกระจายผลไม้ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

241411

The objectives of this study were (1) to study the marketing system of fruits (2) to study the marketing channel (3) to study the marketing cost and marketing margin in the lower northern region of the production year 2550 – 2551. The fruits and study area were tangerine, egg banana in Kamphaeng Phet province, and pomelo in Phichit province. Primary data were collected from farmers and middlemen in Kamphaeng Phet and Phichit province.

It was found the production cost of tangerine when it was not in production time was 15,475.12 bahts per rai per year, and when it was in its production time was 16,142.12 bahts per rai per year, or equal was 5.99 bahts per kilogram. For egg banana, it was found that production cost per rai was 9,910.57 bahts per year, or 5.97 bahts per kilogram. Production cost of pomelo when it was not in the production time was 8,063.35 bahts per rai per year, when it was in its production time was 6,993.90 bahts per rai per year, or 2.98 bahts per kilogram.

The study of production problems of these 3 fruits were the high costs of fertilizer and insecticide and the problem of low quality of soil which affected the lower yields of these 3 fruits.

For the marketing system, it was the pattern of selling found that tangerine and pomelo were mixed sizes, and selected sizes for egg banana. Prices were determined by traders. Most of the traders would buy these fruits from garden, and farmers were paid in cash.

241411

For grading, it was found that grading would depend on size, color, skin and weight. The cost of grading of tangerine was 0.27 bahts per kilogram, and there were 6 grades. The cost of grading of egg banana per kilogram was 0.44 bahts which has 4 grades. The cost of grading pomelo per kilogram was 0.28 bahts, and it had 2 grades.

For packaging, it was found only in tangerine. The cost of packaging tangerine was 0.14 baht per kilogram. The packaging of tangerine was 25 kilogram in the plastic basket.

In part of transportation, the cost of transportation was kilogram per distance. Using 4-wheels truck. The transportation cost of tangerine, egg banana and pomelo were 1.04, 1.24 and 1.03 bahts per kilogram, respectively.

The study of marketing margin and profit received found that the wholesale margin of tangerine, egg banana and pomelo were 4.52, 3.14 and 3.98 bahts per kilogram, respectively. The retail margin of tangerine, egg banana and pomelo were 5.00, 4.53 and 4.20 bahts per kilogram, respectively. The profit received by farmers of tangerine, egg banana and pomelo were 1.49, 1.74 and 0.94 bahts per kilogram, respectively. For the profit wholesale of tangerine, egg banana and pomelo were 3.07, 1.46 and 2.67 bahts per kilogram, respectively.

The results of marketing channel showed that 98.00, 91.47 and 87.73 percent of tangerine, egg banana and pomelo were sold through wholesaler. The most important market of the lower northern region to distribute these fruits is the central region.